

AHMET KABAKLI:
Sezai
Karakoç'un
şiiri

AYLIK FİKİR VE
SANAT DERGİSİ

TÜRK EDEBİYATI

TEMMUZ 1991 * 213. SAYI * FİYATI 4.000 TL (KDV DAHİL)

- ◆ Cemaleddin Efgani Dosyası
- ◆ Mustafa Kutlu'nun Hikâyeciliği
- ◆ Âmil Çelebioğlu ve Divan Edebiyatı
- ◆ Türklük Mücâhidi İsa Yusuf Alptekin
- ◆ III. Yayın Kongresi ve Telif Hakları Kurultayı
- ◆ İstanbul Festivali

Türk Edebiyatı Ayık Fikir ve Sanat Dergisi

Türk Edebiyatı Vakfı
Adına Sahibi ve
Yazışları Müdürü
AHMET KABAKLI
Müessese Müdürü
BELKİS
İBRAHİM HAKKIOĞLU
Yayın Hazırlığı
İSA KOCAKAPLAN
Tashih
SEVİL KAYA
Dizgi Sorumlusu
ÖZNUR ÖZEN
Ofset Hazırlık
Laçın Repro
512 96 69
Baskı ve Cilt:
Flaş Matbaacılık San.ve
Tic.Ltd. Şti. Tel: 526 75 51
Fax: 1. 513 77 49
Dizgi ve Film
TEDEV
Kaşgarlı Mahmut
Bilgisayar Servisi
İdare Yeri:
Divanyolu Cad. 14
Sultanahmet / İstanbul
Tel: 527 50 32-526 16 15
Fax: 513 77 49
Yazışma Adresi:
P.K.2 Sirkeci / İstanbul

ABONE ŞARTLARI
Yurt İçi:
Yıllık Abone: 40.000.-TL.
(Öğrencilere 35.000.-TL.)
Posta Çeki hesap no:
124-540
Yurt Dışı:
Yıllık Abone 50 DM. Yurt
dışındaki okuyucularımız
abone bedellerini T.C.
Ziraat Bankası
Cağaloğlu Şubesi
79 veya 80 VDS, döviz
hesabına DM olarak
yatırmalıdır.
Türk Edebiyatı 28 Ocak
1985 Tarih ve 2181 Sayılı
Tebliğler dergisinde
öğrenciler ve ilgililere
tavsiye edilmiştir.

* Gönderilen yazılar basılsın
basılmasın iade edilmez.
* Dergiye gönderilecek yazılar
aralıklı, daktilo edilmiş
olmalıdır.
* Yazı kurulu dergiye girecek
yazılarda lüzum gördüğü
değişiklikleri yapar.

BU SAYIDA

Ahmet KABAKLI,
Sezai Karakoç-2, s. 5
İlhan GEÇER,
Tersine, s. 6
Ali FUAD,
Parça Parça Ölmek,
s. 7
Ayla AĞABEGÜM,
Öğretmenin Günlüğü,
s. 11
Mehmet EKİCİ,
Karçıçeği Çocuklar,
s. 11
Samih AYVERDİ,
Bu nasıl Osmanlılık,
s. 12
Hüsvrev HATEMİ,
Görüntüler ve Görüşler,
s. 15
Emin IŞIK,
Sünnet Geleneği,
s. 16
Nihat ÖZTOPRAK,
Prof. Dr. Amil Çelebioğlu-
lu'na göre halk edebiya-
tı ile divan edebiyatının
ortak hususiyetleri, s.
17
Sevil KAYA,
"Sır", s. 21
F. Nafiz GÜRAKAR
Harput'a Hasret,
s. 22
Sabahattin KÜÇÜK
Mustafa Kutlu'nun
"Bu Böyledir Hikâyesi",
s. 23
Fatma KARABIYIK
İstanbul Bizim Olsun,
s. 25
Bekir
OĞUZBAŞARAN,
Mustafa İlyas'ın
Şiirlerinde

İstanbul Feastivali'ne katılan sema topluluğu

Hız. Peygamber, s. 28
O. Hasan BILDİRKİ,
Yağmurlar Bastırınca,
s. 32
Ahmet KABAKLI,
Bir insan Bir Umman,
s. 34
Sami ERDEM,
Hacı Osman Hulusi
Ateş Efendi, s. 35
Cemil MERİÇ,
Cemâleddin Efgani
Dosyası, s. 36
C. EFGANİ,
Renan Müdafaaanamesi,
s. 39
Alaeddin
YALÇINKAYA,
C. Efgani'nin Türk siyâsi
hayatı üzerinde etkileri,
s. 42
Fikri SİLAHDAROĞLU,
Divan-i Lügati't Türk'ten,
s. 43
Nurettin SATKIN,
Ayın Dergileri, s. 44
Selâmet M. VEFA,
Ölüm Kalesi, s. 46
Hasan KALLİMCİ,
Oyuncak Bebeğim,
s. 48
Hasan ÖZDEMİR,
Mehmet Kaplan
Erenlerin Bağında, s. 54
Ahmet BALTA,
Göğümde Güvercinler,
s. 54
Mehdi ERGÜZEL,
Edebiyat Takvimi, s. 56
İsa KOCAKAPLAN,
İsa Yusuf'a şükran
günü, s. 59
Aysen AKDEMİR,
Dönüş Okuntusu, s. 60
Beşir Ayvazoğlu,
III. Yayın Kongresi,
s. 61
Esin Tenşi İNAL,
Kültür Sanat Dünyası, s.
62
Nilgün BEYRELİ,
Ayın Kitapları, s. 64
Sanat Fidanlığı,
s. 65
Okuyucu Mektupları,
s. 66
KAPAK: İstanbul Festi-
valinde gösteri yapan
sema topluluğu.

Her ne ki fânidir, az azdan gider,
Her ne ki bâkidir, az azdan yeter.
Celâleddin Rûmî

Ölüm Kalesi

Selamet Muhammed Vefa (1)

Allah Allah ölüm denen şu olsa, sanki bir ömür, ellibeş yıl şu belirsiz ve şüpheli duman gibi nesneden korkarak yaşamış olsa? Sanki, insanın bu dünyadan, arzu ümitten, çoluk çocuğuyla kara bahtından ayrı düşmesi, bu kadar kolay geçse? Sanki, bir vahşetinden titreyerek, yokluğu bekleyen yüreğin o sona erişme vakti saati sayılan an, bu kadar beklenmedik, bu kadar çabuk geçse? İnsan bu dünyaya ne için geldi de, ne için gitti? Neden ölüm denen dehşetli hadisenin oluşunu, kimin nerede nasıl öleceğini Yaradandan başka hiç kimse bilmiyor? Çöküntüye yakınlaşmış bu dünya ve başka âlemlerin huzurunu bozmaya çalışan müslüman ve başka dinden bilginler, sanki böyle basitçe cereyan eden ölüme bir çare bulamasınlar?

- "Sanki ölüm denen sır, şu olsa?"

Aysanem'in sonbaharda erken gelen soğuklarla kırağı çalmış kavun keleş gibi buruşarak, hayat izi kaybolmuş gövdesine doktorlar, sayısız iğneler batırıyor, ağzı burnuna, şifanın koynuna sığınmış garip vücudunun orasına burasına soğukça parlayan aletleri yerleştirerek bağlıyor, onun heykel gibi yattığı odada oradan oraya koşuşup duruyorlardı. Onu kurtarmak için iğne ve ilaçları bolca kullanıyor, etinden artık kan çıkmıyor ise de, canla başla uğraşıyorlardı. Fakat talihsiz kadının ebedi sükûnet saltanatı boyunduruğuna

girmeye başlayan soğuk ve morlaşmış gövdesinde bir kıl bile kıpırdamıyor, milyonlarca kılcal damarı hareketsiz duruyordu. Önceleri şefkatli, saf ve yumşak huylu olan bu kadını komşu iftiracı hanımlar, şu anda görseler, dehşetten bayılırlardı. Çünkü, Aysanem'in her zaman itaatkârlık ifade eden yüzü, doğduğu yurt Harezm'in kurak yerleri gibi ağarmış, ağzı ve burnuna ince kalın, uzun kısa yapışkan hortumlar tıklmış, mumyalanmış gibi başı ak tülbentler ile sıkıca bağlanmış, oda soğuk olması-

na rağmen üstüne yalnız çarşaf yayılmış, çarşaf altından küçük ve sıska ayağı ile kararmış ve yarık tabanı görünüyordu.

Aysanem'in bir ömür boyu sıcak rüzgârlarda katılaşıp, yazın sararıp, kışın donan garip vücudunu hayat denen tılsım çoktan terk etmiş, beygir kamçısı gibi uzamış gövdesi ise, asırlar boyunca ıssız mağaralarda saklanmış eski Türklerin savaşta şehit düşen süvari hanımlarının taşlaşmış yüzü gibi donakalmış, ürkütücü bir mağrurluk ve vekarla buruşmuş kalın mum gibi sessiz yatıyordu.

Vücudunun, beyninin bazı yerlerinde up ilminin gözünden ırak bilinmez kıvılcımlar sönme öncesi titreyerek, kıvrılan mum alevi gibi dalgalanıyor, etrafında yüz veren olayları, yüzyıllardır sessiz kalmış Türk ecdâtlarının kanun kaidelerine göre, sessiz bir sedâkat ile "gözlüyordu".

Zamanın kırk zerrelere olan saniler, tıbbî zincirlerle bağlanmış kadına yüzyıllar gibi uzun, dünya kadar büyük duyuldu, müthiş savaşa girmiş

(1) Genç Özbek hanım yazarlarından S. Muhammed Vefa (d. 1962) Özbekistan Yazarlar Birliği'nde nesir bölümü "edebî danışmanı" olarak çalışıyor. Daha önce Feride adlı hikâye kitabı ve çok sayıda hikâyesi yayınlanan Selamet hanımın "Ölüm Kalesi" adlı bu hikâyesi Tashkent'teki Yaşlılık (Gençlik) edebiyat dergisinin Ocak 1991 sayısında basıldı. Hikâyeyi Özbek Türkçesinden T. Türkçesine Doç. Dr. Timur Kocaoglu aktardı.

tutsağın delik deşik olmuş vücudunda yetmişinci atasının ruhu derinden baş kaldırdı.

Sağlık dileyciler, hayat bekçileri oraya buraya koşuştuktan ve onu bunu denemekten yorularak, ellerinden geleni yapmış, ama artık ümitlerini kesmiş olarak birbirleriyle danışa danışa odadan çıktılar. Kapı kapanışıyla birlikte, Aysanem vücudunda titremekte olan canını toparlayarak, bir derdine on dert ekleyen, onlarca hastalık doğuran gövdesine yaslanarak, bir zıplayışta tavandaki yuvarlak lambaya çıkıverdi. Kendisinin böyle çevikliğinden gururlanarak pencereye baktı: Kirli ve renksiz dışarda, aynı böyle kirli elbiselere sarılmış ve sap sarı saçlı kimseler ile karışmış kalabalık kımıldıyor, onların arkasında kirli dumanlar çıkarmakta olan bacalar, ölüm ve dehşeti hatırlatan yüksek yüksek binalar dik dik bakıyorlardı. Çok uzaklarda sayısız kızıl tuğların üstüne konmuş kargalar bir şeyler mırıldanarak, arada bir "gak gak" diye bağırıyorlardı. Bu manzara onun göniüne dokunarak, aşağıda kendi yurdundan binlerce kilometre uzakta, garip bir hastahannenin garip bir odasında, hazine, bir anlamda iğrenç bir şekilde, yüksek ve kupkuru yatağa yapışmış asıl vücuduna bakarak ağladı.

Şu Aysanem adlı kadın Tanrının lanetlediği insan, bir ömür boyu bir şeylere muhtac olarak yaşadı. Kabak çorbasından karnı doyduğunda, derdim bitti dediğinde, neyedir içerlemiş sarhoş kocasından yumruk yedi durdu. Bir kez pamuk toplama arefesinde başakları su bastığında, oğlu yaşındaki tarla çavuşu Aysanem'i pataklayarak, herkesin gözü önünde onu kanala itmişti.

Şimdi rahatça ayağını uzatarak öleceği anda da özlem çekiyor; hani şimdi birdenbire onun mezarı, ataları ve ninelerinin yattığı Vayanğan köy mezarlığında ortaya çıksa? Diriliğinde o yerin yeni yağın kar gibi ağarmış kuru toprağıyla her yanı sarmış

yoncalarına önem vermemişti. Bugün ise, canı boğazında tepinirken, Vayanğan kabristanını arzu ediyordu?

Sanki, uzun ömür yıllarını, günü güne benzemez günlerini, Vayanğan Nine kabristanında ölmek için geçirmiş.

Ninesinin anlattığına göre, Vayanğan'ın sahipsiz serseri itlerinin gözüne başkalarına görünmez belâlar görünerek, itler buna dayanmadan her gece havlar dururmuş. Bu havlamalara, aydın dünyadan küserek ayrılmış kimselerin inlemeleri eklenecek, mezarlıkta cehennemin kapıları açılmış.

Aysanem çoktan beri Yaradan'ın dârül-bekâsına kendini vermişse de, nedendir ölemediğine, şu sıksa, damarları çıkmış, bir ömür etsiz ve yağsız yemek yutmuş boğazından canının çıkamadığına, yarı öldürülmüş canlı haline dönüştüğüne üzüle üzüle ağladı. Durduramazdı, bir etek dolusu çocuklarının arkasından bakıp kalışında, bu düşkünlük ve bu eziyet olmaz mıydı? Aslında, ben ben diyen zengin karısı ya da anası olduğunda, büyük yiyecek, büyük konuştuğunda, bu it gününde ölüm ile karşılaşmadan, çift yastığa dayanarak devlet adından fetva çıkaran hâkimler gibi fermân verir miydi? Vücudu delik deşik olsa da, hastalığın sebebini bulamayan doktorlar, belki bir anda onu bir ömür boyu neyin rahatsız ettiğini ortaya çıkarırlardı?

Bir yabancı yurttan şifa arayarak ölümü bulduğuna içerledi, içerlemesi tutsaklar saltanatından aşarak on sekiz bin âleme ulaştı. Şu an kapı açılarak, acaip giyimli iki adam girdi, o gövdesinin üstüne atlayarak beyaz çarşafın altına girmemişti ki, yattığı tekerlekli sedyesini karanlık koridor boyunca gıcırdatarak götürdü. Aysanem son ümit ipliğinin koptuğunu ve şimdi gitmekte olduğu yerde büyük bir felâket olacağını, bununla her şeyin biteceğini anladı. Onu ölüme de-

nilen o uğursuz ve ezilmiş ruhlar mekânına götürseler, duyduğu gibi vücudunu parçalayarak işe yarayan organlarını bir leğende ayırsalar?... Veya, kızının dediği gibi, kaynatarak kemiklerini ayırsalar, öğrencilerin bilgi görgüsü için camekânlık masaya yerleştirseler? Onları Allah vurmuş mu nedir, içkiciler ölmeden önce vücutlarını hükümete satarak içerlermiş! Aysanem'i soran var, uzakta olsa da vatani, zavallı olsa da Özbek denen milleti var. Kara yazgılı kızı fitneci feleğin oyunlarından habersiz, "Anama yiyebileceği güzel bir şey alayım" diyerek pazarda dolaşıp duruyorsa? ... Ey, uğursuz takdir, ey kara ecel! Ne günahım vardı, ne günlere saldın beni? Şirin canımı aldın, günahlara battın?...

Şu an tekerlekli sedyenin durmasıyla, yanbaşıyla yirmibeş yaşını geçmemiş, yakışıklı, tanıdık, uzun boylu, elinde zurnasıyla bir genç belirliverdi.

- "Nine" dedi o genç tanıdık sesle.

- "Canım" dedi Aysanem de herkeşe hoş gelecek kırık sesle.

- "Size ne oldu?"

- "Ey, hepimizin günü kurasun balam!"

- "Yoksa, sizi de..."

- "Ey, öldürseydi, doğmadan ölümüm bin kez daha iyi olurdu. Şu alınyazısı, ölmeden ölmüşüz. Peki, sen kimsin?"

Aysanem şu anda bu gencin, bundan onbeş yıl önce, kendi düğününde kazaya uğrayarak ölmüş, muradına erişememiş Beknazar olduğunu tanıdı.

- "Hey, Beknazar oğlum sen misin?, karagözüm!"

Beknazar aynı o düğün günündeki giyiminde, alnına düşen saçını utangaçlıkla arkaya iterken, elindeki zurnayı o elinden bu eline geçirerek gülümseyip duruyordu.

- "Elindeki zurna mı, kuzum?"

- "Zurna, zurna."

- "Ne yapacaksın?"

OYUNCAK BEBEĞİM

Yatırdığımda uyuyan,
Doğrulttuğumda uyanan,
*ingaa" diyerek ağlayan,
Emziği alınca susan
Benim oyuncak bebeğim!

Bundan sonra hiç ağlama.
Yavrum, ben hep yanıdayım.
Avunmazsan kucağımda
Ninnilerle uyutayım.

Benim oyuncak bebeğim!
Sen şanslısın, çok şanslısın.
Acıkınca, ağlayınca,
Annemi yanıbaşında
Seni okşar buluyorsun.

Senin karnın gün boyu tok,
Benim annem gün boyu yok.

Babam gibi, annem de bir
İşyerinde çalışıyor,
O da para kazanıyor.
Çünkü babamın kazancı
Evimize az geliyor.
Annem, benim güzel annem
Öpüp yaşlı gözlerimden,
Bu sebeple sabah erken
Çıkıp evden ayrılıyor.

Akşama doğru geliyor,
Yorgun yorgun gülümsüyor.
Önce beni kucaklıyor,

"Ayşem" diyor, "kızım" diyor,
"Yavrum" diyor, "canım" diyor;
Sıkı sıkı sarılıyor.
Anlıyorum, o da beni,
En az ben kadar özlüyor.

Fakat, işte o kadarcıkl...
Sıraya yemek, bulaşık
Ve başka işler giriyor...

Ben Ayşecik, sessiz, uslu
Kenara çekiliyorum.
Annemi seyrediyorum.
Uyku geliyor gözüme
Oracıkta uyuyorum.

Şanslısın oyuncak bebek!
Öpüyorsun, kokluyorsun,
Hep yanında buluyorsun,
Sen annene doyuyorsun.

Ben, canım, güzel annemi
Yanımda bulamıyorum,
Ona hiç doyamıyorum.

Ona biraz nazlanarak
Kollarında sallanarak
Güzel rüyalara dalmak,
Ah, ne kadar hoş olacak!..

Ben, annemi arıyorum!
Ben, annemi özlüyorum!
Ben, annemi istiyorum!

Hasan KALLİMCİ

- "Akşama bir ziyafet var. Öyleyse,
biz gittik Aysanem nine."

- "Biz dediğin kim?"

- "Abo, vezneci Kadem'i tanıma-
dınız mı?"

Aysanem o anda baş ucunda du-
ran, uzun boylu, iriyarı, elli butlu Ka-
dembay'ı tanıdı. Onu güz ayları so-
nunda bir gün, cziyet ede ede öldür-
müşler, sonra cesedini demiryoluna
atarak suçu tren makinistinin üzerine
yüklemeye çalışmışlardı. Aysanem
kendi köylüsüne dönerek, sözü do-
landırmadan soruverdi:

- "Kadembay oğlum, seni kim öl-
dürdü?"

Deminden beri gülen gencin başı
önüne eğilerek, gözünde yaş belirdi,
kocaman elleriyle gözyaşını silerek,
burnunu çekti.

- "Katili herkes biliyor."

- "Kim biliyor?"

- "Bir... şu...", o sözünü bitireme-
den gözyaşlarını içine yutarak mırıl-
dandı. "Çocuklarıma acıyorum. Ne
diyeyim: Allah bir gün gösterir."

- "Evdekilere ne diyeyim?"

Gençler Aysanem'in bu sözüne
önce şaşırdılar, sonra yüksek sesle
gülerek kayboldular.

Bu olay nasıl oldu, düş mü, dal-
gınlık mı, bunu bilemeden taş gibi
donakaldı.

Daha kendine gelmeden, etrafın-
da uçan ak dalgalar kızının adını
"Aycemal, Aycemal" diyerek şakır-
dadılar. Kendisi de mekân ve zamanı
birleştirerek, dert ve hasretlerini, ar-
zu ve özlemlerini hiçkırımağa başla-
dı.

Çok geçmeden onu karanlık, eski
zindanların kapkaranlığı çökmüş
ölüevine sokarak, kapıları trak trukla
kapatarak bırakıp gittiler. Burnuna
kan ve yine başka nelerin kokusu ge-
lip çarpınca, aksırdı. Aksırığının
yankısı şu yerin sahibi ve tutsakları
gibi cansız, ölümler kalesinin paslı ve
isli duvarlarına çarparak, parçalandı.
Kendi kanunları ve uyulması şart
olan kuralarına sahip bu yer, o dünya
ile bu dünya sınırında yerleşmiş, ad-

sız insaniyet sona doğru yol aldığında siper olan son duraktır. Ölüne yenisı geldi mi, eskisi gider. Bu yere kimse saadet, talih ve ikbal arayarak gelmez, bu yerde tutsaklar yine bir kez elekden geçirilir. Tâ ki, adsız ülkeye bağlı hiç bir kimse o dünyaya gitmesin. Kalın duvarların arkasında büyükçe ganimete sahip olan kargalar yine de çoğaldığından, bu deli kuşların hepsi birden göğe yükselseler, onların gölgesi yere ecelin resmi gibi inerdi. Çevresi kuşatılmış bu anlamsız şehirde ise, sarı saçlı başlarla karışarak kaynayan kalabalık, suya düşmüş karınca gibi dışarıya çıkacak yol bulamadan kımıldıyordu.

Aysanem daha kendine gelmeden, uzak uzaklardan, erkek dese erkek değil, kadın dese kadın değil, bir ses duyuldu:

- "Kim o?!"

Aysanem ölümler kalesine uymayan, diriliğin güzel meltemlerini üfleyen sestten titredi. Ölümünden ve hatta şu sınır sayılan adsız ülkeye geldiğinden de korkmamıştı. Korkudan gövdesinin adsız ülkenin ölü sessizliğine gömülüştü his eder gibi oldu.

- "Ben neredeyim?", dedi yine o deminki ses.

- "Ölüevinde!"

- "Ölüevinde mi?!", şaşırması duvardaki yarıklara çarparak yaralı kuş gibi yere serildi.

Sesin sahibi bir şeyler düşünerek bir süre sessiz durdu, sonra yazgısını kabul etmişcesine dile geldi.

- "Neden bu yerdesin?"

- "Ölmüşüm."

- "Ne zaman ölmüşsün?"

- "Ezanda"

Ölüm kalesine alışılmış sessizlik çökerek, bir süre sonra kadının sönük ve cansız sesi yine kulağa ulaştı.

- "Kimsin peki?!"

- "Muhacirim."

Kadını meraklandıran başka bir şey kalmamış olacak ki, ölü kalenin zindan sessizliğine gömüldü. Uğur-

suz yere kendi adına yaraşır ölü sessizlik çöktü. Aysanem ömrünün tufanlarında kalmış hayat denizine göz atarak: derin derinlerde, at arabasında gelin olarak gelişi ve hasır yayılmış evdeki ilk geceyi, aradaki yılları, felçli doğmuş iki oğlunu, ömrünün ağır zahmetli günlerini gördü.

- "Ey Yaradan, şu zavallı yavruları için yaşaması gerekirdi. Öle dirile canını malını satsa da onları ayakta durdursaydı."

Şimdi onların hali ne olacak? Kendisinden boşalan evini düşünerek yandı. İçkici kocasının kötülüğünü gizleyerek, iyiliğini abartarak yaşadı. Bir zamanlar çok iyi bir genç olan, sonradan zorluklar ve eksiklikler dolayısıyla kendini içkiye veren kocasının yumruklarına şu zavallı yavruları için dayandı, kan yuttu. Sonunda sahipsiz it gibi gurbet şehirde yatıyor. Kendisi de dünyaya gelerek neyi gördü, bu yerde de pencereden bakmaya gücü yetmedi.

- "Ey Yaradan, ne günahım vardı?"

Şu anda deminki kadının:

- "Niye geldin?", diyen ahmakça sorusu kulağına girdi.

- "Ömrümü hastalık yedi."

- "Ben ise, siyâsi mafyanın içine düşmüşüm."

- "Mafya dediğin nedir?"

- "Bir yerde katliam yapılması bildirilmişti."

- "Milletin nedir.senin?"

- "Senin dilinle söylense, kâfir"

- "Kafir olsan da Yaradan'ın kulusun."

- "Sen kime bağlısın?"

- "Ben müsülmanım."

- "O zaman ikimiz iki ayrı kitaptanız."

- "Niye sen sen diye konuşuyorsun? Beşiğimi salladın mı?"

- "Biz herkesin beşiğini sallarız. Hatta babama bile sen derim."

Aysanem birden dona kaldı: O kadın katil. Çocuk taşıyacak koluna silah almış. Ya Allah! Ne zamanlara geldik, hayat verici, kadın insan öl-

dürse? Mafya denen şeyin içinde gezse? "İyiye hayat, kötüye ölüm yok!" Bunun anası kimmiş, hangi yurdun suyunu içmiş?

Şu anda kapı açılarak nurlu dalgalar oynaya oynaya, sıcak havalar ese ese, birilerinin mırıldanmalarına katılarak biri içeriye girdi. Kapı eşğinde duran adamın dehşetli ve korkunç sesi duyuldu:

- "Siz... siz, di-ri-mi-si-niz?!"

- "K soljeleniya² diriyim."

- "Diri!"

- "Diri-iii!"

Açık kalan kapının önünde itişme kakışma başlayarak, gürültü koptu. Sonunda koridor boyunca tekerlekli sedyeyi sürerek getirdiler.

- "Kaldır."

- "Şuna bakın, mucize bu!"

- "Sansasyon!"

- "Buluş!"

- "Entrika!"

- "Ha, niye entrika?"

- "Tarihi olay."

Şu anda deminki "mafya ka-dın"ın boğuk, çirkin sesi duyuldu:

- "Durun, yine bir kadın diri."

Gelenler yine şaşırarak:

- "Hangisi?!", diye haykırdılar.

- "İşte kenarda yatan."

- "Neredeyiz biz?!"

- "Hamamda."

- "Anlamıyorum neredeyiz?"

- "Ölüevinde", dedi deminki mafyacı kadın.

- "O ne dedi?"

- "Kim?!", diye inledi mafyacı kadın.

- "Dirilen."

- "Ömrünü hastalık yedi, dedi."

- "Podumayeş!"³

- "Gelin arabasında gelin olarak gelmiş imiş."

- "Ki-im?!"

- "Dirilmiş olan!"

Tekerlekli sedyeye yapılmış olan ölü, c şeklindeki lamba yanınca, gelenler ile birlikte içeriye alındı. Biri Aysanem'in gözüne küçük uzunca bir alet tuttu, başkası iğne batırdı, bir başkası damarını inceledi.

- "Ölmüş", dedi biri öbürüne.

- "Ama ben onunla konuştum."

Gelenler Aysanem'in talihsiz vücudunu yine bir kez delik deşik ederek "ölmüş" diye son kararı verdiler.

- "O bana muhacirim dedi."

- "Ne zaman?"

- "Aksırdığımda."

- "Şizofren midir derim!", dedi birisi yavaşçasına.

- "Evet, ruh hastası."

- "Kendin şizofrensin aptal!", dedi mafyacı kadın için için yanarak.

- "Duydun mu, şizofrensin."

- "Çok geveleme, it!"

- "Eşek!"

Gelenler tapur tupur koşuşarak, demir kapıyı gürültüyle kapatarak çıkıp gittiler. Ölüler kalesinde alışılmış, bu yerin tutkunlarının ruhuna uygun sessizlik çöktü.

Aysanem gelenlere seslenemediğinden "şimdi gerçekten ölmüş olmalıyım" diye düşündü ve kımıldamadı. Nerelerdendir kızının gelmekte olduğunu sezince, içinde bir şeyler başkaldırdı. Hayaline pamuk toplama mevsiminde traktörün taraklı kanatının başına düşüşü geldi. O anda herşey bitmiş miydi? Doktorlar da körden betermiş, bir ay inceleyerek, hastalığının ne olduğunu bilemediler. Şu an kapı şakırtıyla açılarak, kız Aycemal'in "anacığım, ey..." diyen inlemesi içeri atladı ve sıcak havalara karışarak ölü dünyasının ölü duvarlarına çarptı.

"Balam, ey..." dedi Aysanem yüreğinde, "geldin mi kara gözüm, vah boyuna anan kurban olsun, ey balam. Ey gözüm, seni şu günlere getiren anan ölsün balam. Ne çare, balam, bu dünyaya sığmıyorum galiba? Şimdi yurda dönemeyeceğim, herhalde!

Vah balam, doyamadığım balam, azaplar altında kalmış balam, gül balam, bülbül balam!"

- "Ana, anacığım, yetimlerini niye bıraktın?"

Aysanem kızının sınırsız dert hasretinden, yanıp duruşundan, anamı iyileştireceğim diyerek ölümle karşılaşmasına ve hatta binlerce fersah uzaklıktaki yurduna cesedini nasıl götüreceğini düşünerek inledi, ah çekti.

Sonra Aysanem'i tekerlekli sedeye koyarak bir yere sürüklemeye başladılar. Talihsiz kız arzuları gönlünde düğümlenmiş anasının çevresinde dolanıp durdu. Gürültülü patırtılı açık meydana onun yattığı sedeye bir süre durdu...

Sonra onu yük kamyonuna bindirdiler. Aycemal sanki anası soğuktan donuyormuş gibi onu yorgan ile örterek heykel gibi taşlaşmış yüzünü okşayıp duruyordu. Aysanem uzak yurtlarda canını alarak, kızını saman gibi sararttığı için Yaradan'a sitemde bulundu.

Büyük hızla giden yük kamyonunun içi güneş batmasıya soğumuş, deli rüzgar içerde girdap gibi dolanıyordu. Aycemal gündüzleyinki koşuşmadan, sonu gelmeyen ağlamadan yorulduğunda, kamyonun bir köşesinde büzülmüş, gözleri yumula yumula gidiyordu. O, kara yazgısını, yoksulluğa tutsak çaresiz dünyayı, vefasız kismetini düşünde de lânetliyordu. O uykusunda birilerine talih-sizliğini, anasından ayrılışını anlatarak, dert hasretlerini döke döke ağlıyordu. Aysanem soğuk havaları, keskin rüzgârları, üzüntü sıkıntıları yararak gitmekte olan kamyonun hızından, bomboş çöllerin katı ayazından kızının üşüyerek büzüldüğünü sezdi. Ona "Balam, yorganı al da örtün!" der gibi inledi, kız ise, saadeti ni unutmuş kul gibi, bu günü, anasının cesedini de aklından çıkarmış gibi dalmış gidiyordu. Eğer mucize

yüz vererek Aysanem yattığı yerdin doğrusa da, o yana bu yana çarpmasın diye eli ayağına sıkıca bağlanmış kalın sicimi çözmesi güçtü. Egei mucize yüz vererek Aysanem kamyonun atlasaydı, gözünü açan kızının bu olaydan deli olması belliydi.

Aysanem seslenmesini kızının duymayacağını bilerek, bu sıkıntılardan bağı yanarak, sabrı taşarak, derdini saflara söyledi, gökteki aylara anlattı: "Aycemal'im, şu gördüklerine şükür, bildiklerine şükür. Tanrıya uf demedi. Bu eksik demedi, çok kimse tok, ben açım demedi, aza kanaat, çoka sabır etti. Büyüğüne abla, küçüğüne kardeş diyerek, çuval çuval pamuk topladı. Evinde tandır tandır ekmek pişirdi. Az konuştu, az yedi. Hepsine şükür dedi."

Rüzgâr aralarak bir vakitler kızı Aycemal'in diktiği Aysanem'in üstündeki yorganı uçurup götürdü. Yorgan rüzgârda ruh gibi şişerek, uça uça yabancı topraklarda kaldı. Aysanem'in yazlarda sararmış ve kavrulmuş tenin örten mavi entarisi, rüzgârda, muzaffer Türk şehirlerine dikilmiş tuğlar gibi pır pır ediyordu.

Bir ara rüzgâr, kulağına itlerin kötü haber bildiren dehşetli havlamaları ve birilerinin sonsuz inleme ve feryatlarını, köpüre köpüre akıp gelmekte olan kan denizinin şakırtılarını getirdi. Vayanın mezarlığının o özlediği mübarek kapısında kendi munis anası kaygılı kaygılı bakarak, kucaklarını açmış, bekliyordu.

Sabahleyin kamyon saman ve çamurdan yapılmış, yağmurdan nurlanmış evin önüne gelerek durunca, Aysanem'in bu dünyadan çoktan yüz çevirmiş yüreği, özlemle bir süre el ayağını gererek direndi de, sonra zorlukla can verdi. Onun üzüntülerle sarararak sınırsız eziyet çekmiş yüzünde, ağlayış ile gülümseme arası miskin bir razılık donakaldı.

2)K sojeleniya (Rusça): Maalesef

3) Podumayeş (Rusça): Bana ne!